

Noteark om samfundsstrukturen - vikingetiden

- Evolutionsteori - udviklingstanke

- Erik Arup i 1925: Samfundsudvikling i DK: Fra det primitive, svagt organiserede og stærkt decentraliserede vikingetidssamfund udviklede der sig gradvis gennem det 12. og 13. århundrede en stadig fastere rigsstruktur med en stærk kongemagt og et udviklet samfundsliv.

- Fælles for denne ældre forsknings syn på vikingetidens samfund var det, at der knap nok havde eksisteret nogen centralmagt.

- Politik, økonomi og retslige forhold blev administreret lokalt.

- Bønderne i landsbyerne og lokale høvdinge i samarbejde var et centralt element i det danske samfund.

- Det hævdes, at der generelt i ethvert samfund vil eksistere sociale uligheder, da materielle goder ikke vil være tilstede i tilstrækkeligt omfang og de vil være ulige fordelt. - Jo flere af disse goder den enkelte er i besiddelse af, desto højere status har han i forhold til de mindre heldige.

- Goder defineres meget bredt, men er dækket ind af en opdeling af social status. Her er tre hovedtyper:

1. Privilegier (økonomisk status) dvs. rådighed over materielle goder.
2. Magt (politisk status), dvs. mulighed for at kunne påvirke de sociale processer.
3. Social anseelse (prestigemæssig status), dvs. positiv vurdering fra omgivelsernes side.

Alt dette kan principielt også benyttes på vikingetidens samfund.

- Vikingetiden har ikke været præget af lighed, men et slags hierarki. Folk havde altså forskellige livsvilkår og muligheder. Der var en reel klassesdeling.

En fåtallig stormandsklasse ejede betydelige dele af den dyrkede jord, men det vides ikke om denne overklasse har haft samfundsmæssige funktioner (f.eks. i forbindelse med den kongelige administration).

- Men da kongen imidlertid har besiddet betydelige økonomiske, militære og politiske beføjelser, som må have krævet en vis administrativ indsats, er det altså ikke uvirkeligt at antage, at dele af det øverste sociale lag har været inddraget.

Trællene:

Overklasserne udnyttede altid trællene, men da vikingetiden trådte ind ebbede det ud i trællene, og der var nu flere frie jorddyrkende folk.

Trællene er slaver og objekter for deres herre.

Trællene må ikke eje noget, alt de havde var deres herres. Man må gerne udøve vold på trællene men hvis der er andre end herren der gør det skal de betale erstatning til herren.

Tinget:

Der fandtes mange folkelige tingfællesskaber i de forskellige landsdele.

Dog havde social position stor indflydelse på sagens udfald og forløb. Da de højere sociale klasser ofte havde en stor fordel, fremfor de nederste sociale klasser som fx bønderne.

Slægten:

- En lang række sager nåede slet ikke frem til tinget, men blev afgjort inden for en mindre retsenhed - slægten. Dette har udgjort et meget vigtigt element i vikingetidens samfundsstruktur.
- Solidaritet menes at have været væsentligt, hvilket bekræftes af de kunstige broderskaber (gilderne).

Hvis en mand måtte forlade hjemmet for at blive "bybo" og dermed ernære sig ved handel, var der grund for til at etablere en erstatning for den tryghed, men altid har fået hjemme hos slægten. Sådan en funktion havde disse gildemæssige sammenslutninger. (Dog er gilderne mest kendt for senere perioder end vikingetiden)